

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 A kiadóhivatalban átvételre.
 Egész évre 16 k.
 Negyedévre 4 "
 Helyben házhoz hordva.
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 "
 Vidékre postán szállítva.
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 "
 Egyes szám ára 8 fillér.

*Politikai
 napilap*

Megjelenik minden nap, a hétfő és
 ünnep után napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyváradi, Szilágyi Dezső-u. 8.
 A szerkesztőség kéziratok vissza-
 adására vagy megőrzésére nem
 vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadó-
 hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 244. szám. Nagyváradi. Szerda 1914 Október 21.

Az egész népfölkelés összeírása.

16600. H. M. eln. 18.—1914. szám.

HIRDETMÉNY.

Az 1886. évi XX. t. cz. alapján utasítatnak mindazon népfölkelésre kötelezettek, a kik az 1878-tól 1890. évig bezárólag terjedő időben születettek és a sorozó vagy egyes felülvizsgáló bizottság által 1913. év végéig fegyverképteleneknek osztályoztattak, illetőleg katonai vagy honvéd felülvizsgáló bizottság által a közös hadsereg, hadi tengerészet, a honvédség vagy a csendőrség kötelékéből 1913. év végéig elbocsáttattak, vagy állítási kötelezettségüknek eddig még eleget nem tettek, hogy összeírásuk végett a tartózkodási helyi községi előljárási bizottság (városi hatóságánál), kisközségekben a körjegyzőség székhelyén jelentkezzenek és pedig Nagyváradon a katonai ügyosztálynál

- az 1890. évi születésűek okt. 21-én,
- az 1889. évi születésűek okt. 22-én,
- az 1888. és 1887. évi születésűek október 23-án,
- az 1886. és 1885. évi születésűek október 24-én,
- az 1884. és 1883. évi születésűek október 25-én,
- az 1882. és 1881. évi születésűek október 26-án,
- az 1880. és 1879. évi születésűek október 27-én és
- az 1878. évi születésűek október 28-án.

A jelentkezés alkalmával a népfölkelésre kötelezettek netán birtokában levő népfölkelési igazolási könyv igazolásul felmutatandó.

Az összeírtak, az előljárási bizottság később közléseire rendelkezésükre képest, a folyó évi november 16.tól december 31.éig terjedő időközben és helyen népfölkelési bemutató szemlére fognak elővezettetni s ott alkalmaságukhoz képest osztályoztatni.

Az alkalmasok bevonulások idejéről hirdetmény útján nyernek értesítést.

Azok a népfölkelésre kötelezettek, akik a bevett, vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek papjelöltjei, vagy pedig, akik végzett tanulmányaik alapján a véderőtörvény 21. §-a értelmében az egyévi önkéntesi kedvezményre igényel bírnának, ebbeli minőségüket a bemutató szemlén az illető intézet bizonyítványával igazolni tartoznak.

Az összeírás, a népfölkelési bemutatószemlén való megjelenés és egyúttal bizonytalan időre a népfölkelési tényleges szolgálat alól is felmentetnek a következők:

- a) a pénzügyőrségnél tartósan alkalmazott népfölkelésre kötelezettek; — b) a vasutaknál és azok műhelyeiben, a forgalmi, pályafentartási, vontatási, műhelyi és szerelési szolgálatban, továbbá a m. kir. vasgyárak központi igazgatóságánál és az annak vezetésé alatt álló gyárakban és üzemekben tartósan alkalmazott népfölkelésre kötelezettek; — c) a posta- és táviradintézeteknél, az I. cs. kir. szab. Dunagőzhajósági társaságánál, a magyar királyi Folyam és tengerhajósági részvénytársaságánál, a Délnémet dunagőzhajósági társaságánál, valamint egyes a hadiforgalomban résztvevő s a cs. kir. triezsi tengerszállítási vezetés által külön kijelölendő tengerhajósági vállalatoknál állan-

dóan forgalmi szolgálatot teljesítő, vagy azokhoz tartozó gyárakban és műhelyekben tartós alkalmazásban álló népfölkelésre kötelezettek; — d) a kőszénbánya-munkásokhoz tartozó népfölkelésre kötelezettek; — e) a községek és városok által kiállított népfölkelő munkások, valamint az egyéb különleges hadicélú szolgálatokra igénybevett népfölkelésre kötelezettek; f) azon népfölkelésre kötelezett egyének, akik a népfölkelési szolgálat alól már eddig is névszerint felmentve voltak; végül g) a bevett és a törvényesen elismert vallásfelekezetek felszentelt papjai, illetőleg felavatott lelkészei és papi jellegű tanárai.

Aki a behívási parancsnak nem tesz eleget, azt karhatalommal vezetik elő és a törvény teljes szigorával büntetik.
 Kelt 1914. évi október havába.

Varsó bombázása

megkezdődik.

Az orosz ügy kezdett berendezkedni Galícia néhány, hadseregünk által stratégiai okokból ideiglenesen elhagyott városában, mintha Galiciában már az orosz volna az ur. Ennek a „jólelkű“ orosz uralomnak (a „jólelkű“ oroszról olyan érzékeny és beajánló cikket írt nemrég a Népszava, hogy Bobrinszki gróf könnyezne a meghatottságtól, ha olvasná) csattanós bizonyosságát nyújtották, mikor a lebergi görög katolikus érseket elfogták és Szibériába hurcolták. (Talán ez a „jólelkű“ eljárás sugallta a szociáldemokrata lap érzékenységét az oroszok soha sem hallott „jólelkűsége“ iránt.)

Erre a galíciai berendezkedésre csattanós — dehogyan is: mennydörgő választ adtak a szövetséges

magyar, német és osztrák seregek. Szívében támadják meg az orosz haderőt. Nemcsak a galíciai csatamezőkön nyomulnak előre, hanem merész elhatározással és zseniális taktikával egyenesen Varsó ellen fordulnak.

A szövetséges hadseregek már Varsó alatt állanak és legközelebb megkezdődik Varsó bombázása. Már pedig Lüttich, Namur és Antwerpen a megmondható, mit jelent az, ha egy várat a magyar, német és osztrák ágyuk ostrom alá vesznek.

Varsó alatt eldőlt a hadjárat sorsa legnagyobb részben, Lengyelország sorsa pedig egészben. Ha az orosz Varsó elesik, akkor támad föl a lengyel Varsó és vele az új Lengyelország.

Gyapju szövetek legujabb kivitelben

szigoru szabott

Zauderer

Gyapju szövetek legnagyobb választékban

árak mellett

kolozsvári posztó áruház fiók.

Gyapju szövetek legolcsóbban

szerezhetjük be

Nagyváradi, Zöldfa-utca 1.

Telefon: 11—15.

A világháború.

Csapataink átlépték a San folyót.

Bécs, október 20. Az Est-nek jelentik: A tegnapi ideérkezett sebesültek elmondták, hogy már napokkal ezelőtt eljutottak csapataink a San keleti partjaira és sikeresen folytatják előnyomulásukat orosz területen. Janownál és Andrejownál az oroszok megpróbálták feltartóztatni előnyomuló csapatainkat, azonban mindkét helyen sikeresen visszavertük őket és csapataink folytathatták

előnyomulásukat azon az uton, amely a kraszniki diadalmas harcétér felé vezet.

Varsó ostroma előtt.

Berlin, október 20. A lapok egytől-egyig és egyértelműen azt jelentik a keleti harctérről, hogy az ütközetek Varsó körül kedvezően alakulnak a szövetséges magyarosztrák és német seregeknek. Varsó erőideinek bombázása a lehető legrövidebb időn belül megkezdődik.

A Balkán lángokban.

Törökország háborút indít az oroszok és a görögök ellen.

Budapest, okt. 26. Odesszából táviratozzák a Neueste Nachrichtennek: Az odesszai lapok közlik a hatóság egy hirdetését, amelyben figyelmezteti a lakosságot, hogy Németország, úgy látszik, végleg kötőfékre vette Törökországot és Törökország kalandokba akar bocsátkozni. Könnyen megeshetik tehát hogy a török flotta a Fekete tenger partján valahol csapatokat fog partra szállítani, Odessza területét sem véve ki. De ez ne aggassza a lakosságot, mert az orosz feketetengeri flotta harcra kész és egyenlő erejű a török flottával, sőt nem sokára jelentékenyen erősebb lesz amannál. Tekintettel arra, hogy esetleg török csapatokat szállítanak partra orosz földön, érték meg a partvidék népei, hogy nagyobb arányú hadműveleteket a Fekete tenger mellékén nem lehet végrehajtani a terület uralma nélkül.

Az idézett lap ehhez megjegyzi, hogy a török flotta, tekintet nélkül e fenyegetésekre, folytatja hadikészülődéseit. Ujabbán a porta a legnagyobb barátsággal felszólította az oekuméniai patriarchát is, hogy távozzék el Konstantinápolyból, mert a török-görög viszony napról-napra feszültebbé válik és a porta nem akarja, hogy kénytelen legyen a patriarchát kiutasítani.

Összeköttetésben áll a török-görög viszony elmérgesedésével az a körülmény is, hogy Venizelos görög miniszterelnök Pétervárra utazik, mert Saszonovval akar tárgyalni.

A hadrakelt török hadsereg fővezér.

Konstantinápoly, október 20. A szultán a mozgósított összes török haderő főparancsnokává Liemann von Sandels basát nevezte ki irádejában. Liemann német származású tábornok a konstantinápolyi hadtestnek és az európai török seregeknek volt idáig parancsnoka.

Konstantinápoly, október 20. A császári ottomány kormány a háborús viszonyok következtében már előbb, amikor a helyzet kritikussá kezdett válni, indítatva érezte magát, hogy a török haderők részleges mozgósítását elrendelje

A mozgósítás a legteljesebb rendben folyt le, sőt az orosz határra már előbb rendelt ázsiai hadtestek felvonulása is a legteljesebb rendben nyert befejezést. (Pol. Hir.)

Törökország megszakította a diplomáciai viszonyt Angliával.

Budapest, okt. 20. Rómán át jelentik a M. T. I.-nak, hogy Hakkí pasa a török nagykövetség londoni ügyvezetője tizenhetedikén Londonból elutazott.

A Törökök elzárták a szmirnai kikötőt.

Budapest, okt. 20. (Tud. cen. távirat.) Konstantinápolyból jelentik: A porta diplomáciai testületekhez jegyzéket intézett, amelyben közli, hogy a szmirnai kikötőt a hadihajók elől elzárta.

A Hamidie reaktíválva.

Konstantinápoly, okt. 20. A balkán háboruban legendás hősi hirre szert tett török cirkáló, a Hamidie ismét akcióba lép. Az ottomán császári tengerészeti parancsnokság a Hamidiet a Goeben és Breslau cirkálók mellé osztotta be. Hamidie parancsnoka újból Raouf bey, aki a balkáni háboruban oly csodásan manővrozott a görög flotta ellen.

A szerb hadsereg bomlása.

Szófia, okt. 20. A Dnevnik jelentése szerint az egyik bolgár határállomásra, Kusztenzsilbe 800 szerb katonaszökevény érkezett teljes felszereléssel. A katonák különböző ezredékből valók és rettenetesen el vannak csigázva. A szerb katonaszökevények

száma mindinkább nagyobbodik. A bolgár kormánynak már egyenesen kellemetlen a nagyszámu katonaszökevény.

A tömeges szökevények arra indították a bolgár kormányt, hogy figyelmeztette a határőrségeket, hogy a szerb katonaszökevényeket lehetőleg tartsák távol a bolgár határtól és akadályozzák meg a határon való jutásukat. A szökevények azonban oly szálamraméltó állapotban vannak, oly kiéhezettek és elesigázottak, hogy legtöbbször átengedik őket a határon, ahol lefegyverezik őket.

A legutóbb átszökött 800 ember között volt egy intelligens altiszt, aki a következőképpen jellemezte a szerb hadsereg kétségbeesett helyzetét:

— Minden perc halálos, a fegyvernélünk teljesen meglazult, ezredenként alig vagyunk négyszázan. Borzasztó sokat szenvedtünk, már nem bírtuk tovább az éhezést és a nélkülözéseket. A tisztek kegyetlenül bántak velünk, megszöktünk.

Szerbek pusztulása.

Bécs, október 20. (Saját tudósítónktól.) Egy zászlóalj, amely Skutariban állomásozott, szept. 14-én mint tartalék volt kiküldve, miután előzőleg már a német Skutari-különítménnyel vált-vállnak vetve harcolt. A jobbszárnyon a szerbek egy magaslatot szállottak meg, amely magaslatnak a bírása nagy jelentőségű volt ránk nézve. A zászlóalj parancsnoka engedélyt kért tehát arra, hogy támadást intézhessen, azonban az eredménytelen maradt és csak egy fél századot küldtek előre. Ez a csapat rendkívül erős ellenséges tűzbe jutott és nem tudott semmit sem elérni. Erre azután az őrnagy elhatározta, hogy saját felelősségére megindítja a támadást. Másfél századdal és gépfegyverekkel kezdett a kemény feladathoz. A vállalkozást nagyszerű siker koronázta, az ellenség nem tudott ellentállni ennek a lelkes és nagyszerű csapatnak háromszáz halottat, két gépfegyvert, fegyvereket és nagy mennyiségű municiót hagyva hátra, elmenekült. A bátor katonáknak, akik az őrnagy vezetése alatt támadtak, aránylag teljesen jelentéktelen áldozatába került a gyönyörűen megoldott feladat. A magaslat elfoglalása után az ellenség kénytelen volt környékbeli összes előnyös állásait feladni és alaposan visszavonulni. Ezt a magaslatot Péter-hegynek keresztelték el a katonák, örök emlékéül a zászlóalj di-csőséges szereplésének.

Nyolcvanezer román katona az orosz határon.

Budapest, október 20. (Saj. tud.) A M. T. I. jelenti: a római Tribuna közli, hogy Románia az orosz határon nyolcvanezernyi hadsereget koncentrálni semlegességének megvédésére.

A háború egyéb hírei.

Kicserélik az internáltakat.

Budapest, okt. 20. Berlinből táviratozzák: A tizenhét éven aluli és 60 éven felüli francia férfiak és nők Svájcban keresztül hazautazhatnak Németország területéről. A németek ugyanily mértékben és módon hagyhatják el Franciaországot a berni nemzetközi iroda közvetítésével. (M. T. I.)

Aknába futott japán cirkáló.

Budapest, okt. 20. (Saját tudósítónk.) A londoni reuter ügynökség jelenti Tokióból hivatalosan: Taka-

csió japán cirkáló Kiaocsauná 17-én aknába futott és elsüllyedt. A kétszázhatvannégy főnyi legénységből csak egy tiszt és 9 ember menekült meg.

Elsüllyesztett angol tenger-alattjáró.

Berlin, október 20. A Wolff ügynökség a következő hivatalos jelentést közli: Az E. 3. angol tenger-alattjáró naszádot október 18-án

délután az északi tenger egyik német öblében megsemmisítettük. Bencke tengernagy a tengerészeti vezérkar főnöke. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A föld nélküli belga király.

Budapest, október 20. (Tudósítónk cenzurált távirata.) Bécsből táviratozzák: A N. W. Tagblatt nyugati harcéri tudósítója jelenti, — hogy Albert belga király Guerdsey szigeten talált menedéket.

A trónörökös a királynál.

Budapest, okt. 20. (Saj. tud.) Bécsből jelentik a Magyar Távirati Irodának, hogy a trónörökös a kihallgatáson jelentést tett királyunknak a galíciai harcokról.

A máriacelli templom kincseit a Vörös-Keresztnek adják.

Bécs, okt. 20. A Reichspost jelentése szerint a máriacelli templom papjai, a szent Lambrecht-konvent tagjai elhatározták, hogy a bucsujáráhely templomában és kolostorában felhalmozott régi arany és ezüst kegyzsereket Bécsbe vitetik és a Vörös-Keresztnek adják beolvastás céljából.

Az egyesült angol-francia flotta az Adrián.

Bari, okt. 20. San Giovanni di Meduából közlik: Az egyesült angol-francia flotta, mely öt napon át nem adott hírt magáról, ismét megjelent a dalmát partok előtt és megkezdte a Bocche di Cattaro bombázását.

Egy osztrák-magyar torpedó a partok közelében erős tüzelést indított a francia hadihajók ellen. Két lövés közvetlenül egy francia hajó mellett csapódott le. A torpedó ezután elmenekült. (Magyar Kurir.)

A drágaság ellen. Értekezlet a városházán.

Az élelmiszerek ára napról-napra emelkedik s félő hogy ha beköszönt a tél, nemcsak megfizethetetlen magasra szökik a legszükségesebb élelmiszerek ára, hanem még drága pénzért sem lehet eleget kapni.

A közéleti bizottság ülésén tett ígéretéhez képest dr. Agoston Péter elaborátumot dolgozott ki, hogy az élelmiszerhiány elhárítása céljából mit kellene tenni a városnak. Az elaborátumot a városi tanács tárgyalta s kiadta egy szűkebb bizottságnak, amelyet értekezletre hívott össze tegnap a polgármester.

Az értekezleten bemutatta a polgármester Gál Jenő szövetkezeti tisztviselő beadványát, amelyet részben felolvastak, de az semmi olyan dolgot nem tartalmaz, ami a mostani háborus viszonyok között segíteni. Egyszerűen egy szövetkezeti bolt megnyitását proponálja, áruraktárral kapcsolatban. Most azonban épenséggel nem lehet ilyen dologba a város, mivel itt gyors gondoskodás szükséges, nem pedig meg nem valósítható s az egész város közönségének érdekeit úgy sem szolgáló fejtegetésekre. Az illető beadványából kitűnik, hogy haragszik a kereskedőkre. Az a kijelentése, hogy a városi üzlet- és áruraktár vezetésére csak keresztényt alkalmazzanak, visszatetszést és tiltakozást keltett a bizottság egyes tagjai között.

Az értekezleten Rimler Károly polgármester elnöklete alatt dr. Agoston Péter, Lukács Ödön, Gerő Armin, dr. Moskovits József, dr. Sarkadi Lajos, Székely Sándor, Csátáry József és Bige József aljegyző voltak jelen.

Előbb Gál Jenő beadványát kezdték olvasni, de mivel látták, hogy abban semmi lényeges olyan dolog nincs, ami a kérdést előbbre vinné, egyszerűen abba hagyták a beadvány felolvasását.

Dr. Moskovits József helytelenti a beadvány felolvasását, mert telekezet-sértő, most pedig teljes egyetértésre van szükség. Nincs kifogása az ellen, hogy ha alkalmas egyén kerül felügyelőül, keresztény vagy zsidó lesz az. Tiltakozik a beadvány ellen.

Ezután dr. Agoston Péter laboratóriumára tértek át. Ennek az a lényege, hogy állítson fel a város egy élelmiszerraktárt s szerezen be lisztet, burgonyát, rizst; állapítsák meg a sütemény és kenyér árát s a készítés méreteit. A hus ellátást kapcsolják ki.

Rimler Károly bejelentette, hogy a tanács felterjesztést intézett a miniszterhez, hogy az élelmiszer ára ügyében országos intézkedés történjék, egyben pedig kérték, hogy a miniszter engedélyezze Nagyvárad városának az élelmiszer árának megállapítási jogát.

Dr. Sarkadi Lajos helyesli Agoston Péter javaslatát. Ha élelmiszer raktárt állítanak fel, az liniválja az árakat. A raktár felállítása céljából a tanács javasolja a közgyűlésnek, hogy egy bizonyos összeget bocsásson a tanács rendelkezésére.

Rimler Károly szerint elvben már elfogadta az élelmiszertanács az Agoston Péter javaslatát, de a tanács tagok túl vannak terhelve s így kit állítsanak a raktár vezetésére s mily uton-módon valósítsák azt meg.

Székely Sándor szintén helyesli az élelmiszer beszerzését. Indítványozza, hogy pályázatot hirdessenek egy közéleti felügyelő állásra. Ez fogantossítsa a beszerzéseket s a tanács állapítsa meg az árakat. A felügyelő vegye át a tejközpontot, a tűzifa beszerzését. A hatósági kenyérgyárat és kolbászgyárat állítsa fel a város.

Dr. Agoston Péter azt véli, hogy a kenyérgyárat nem lehet rövid idő alatt fölépíteni. Rámutat, hogy Németországban már júliusban milliókra menő összegeket adtak ki élelmiszerek beszerzésére. Lisztet szereztek be s a város adja a lisztet a sütőknek, de megszabja, hogy milyen súlyú kenyeret kell sütni s mily árért adhatják.

Dr. Moskovits József helyesli a Székely által felhozottakat békés időben, de ma nem lehet azokkal foglalkozni. A napokban bizonyára megjelenik a miniszteri rendelet a buza és a liszt árának megállapításáról. Bajos volna, hogy most a város nagy mennyiséget beszeressen, mert hátha a hivatalos ár olcsóbb lesz. A helyzet változni fog, mert buza kivételével már is érkeznek ajánlatok Romániából. A fő, hogy a kormánytól az ármegállapítás jogát szerezzék meg a város. Fejtegeti, hogy pl. Bécsben hadi kenyeret készítettek búzából, rozsából, árpából és burgonyából, amely olcsó és igen jó.

Lukács Ödön helyesli dr. Moskovits József nézetét. A város pénzügyi helyzete nagy megfontolást igényel. A drágaság okait fejtegeti. A kormánytól nyert információ után tenné meg az intézkedéseket.

Csátáry József szintén az áruraktár felállítása ellen van. Ha a város nagy mennyiségben szerzi be az árakat, adja át a kereskedőknek, akik azt megszabott áron árúsítják. Tagadja, hogy a város olcsóbban tudja az árut beszerezni, mint a kereskedő.

Dr. Sarkadi Lajos, dr. Moskovits József és Székely Sándor hozzászólásai után Rimler Károly polgármester kijelentette, hogy az elhangzott véleményeket a tanács elé terjeszti s az értekezletet berekesztette.

Zárva maradnak az iskolák.

Ez évben nem kezdik meg a tanítást.

A nagyváradai járványbizottság intézkedéséből betiltott iskolák megnyitását október 26-ára rendelte el a hatóság. Ez az újabb intézkedés azonban most már, mint irányadó hivatalos helyről értesültünk, nem lesz végrehajtva s felhatalmazást nyertünk annak közzétételére, hogy az összes iskolák megnyitása bizonytalan időre, de legalább is az év végéig elhalasztott.

A hatóság ezen újabb intézkedése korántsem olyan körülmények miatt történt, amelyek izgalomra okot szolgáltatnának, hanem éppen a legnagyobb óvatosság és a jelenlegi viszonyokkal összefüggő okok tették szükségessé ezen intézkedést.

A háboru sebesültjeiről célszerű elosztással gondoskodni a jövőben. Nehogy a harcúterén előfordult kolerajárvány széthurcoltassék az országban, akként intézkedtek, hogy ezután a koleragyanus betegeket a harcúterhez közelebb fekvő városokban helyezik el s nemcsak kolerás de még koleragyanus betegeket sem hoznak többé Nagyváradra, hanem csak olyan sebesülteket szállítanak ide, akinek a sebesülésen kívül más bajuk nincsen. Egyes iskolák helyiségei tehát ilyen koleramentes sebesültek részére lesznek kórházzakul berendezve.

A hatóság még messzebb megy az elővigyázatban, hogy a polgárságot továbbra is teljesen megóvja az esetleges kolerafertőzéstől.

A nagy számban bevonuló hadköteleseket nem helyezi el a lakosságnál s így a közönséget amíg egyrésztől megkiméli a beszállás kellemetlenségétől, másrészt elejét veszi annak, hogy a katonaság révén valamely ragály a közönség közzé jusson.

Mindezen intézkedések azonban nagyobb számu férőhelylyel oldhatók csak meg s az iskolákon kívül más helyiségek nem állanak rendelkezésre.

Jól tudjuk azt, hogy a családok az iskolák zárvatartásával sok hátrányt szenvednek, de a rendkívüli idők rendkívüli intézkedéseket követelnek, azonban a haza védelme és a közegészségügy előtt minden más tekintetek eltörpülnek.

A fentebb részletezett intézkedések amíg biztosítják a szegény sebesült katonák kellő elhelyezését, egyben biztosítják a város polgárságát, hogy elkerüljük a kolera-járványt.

Elismerés és köszönet illeti a hatóságot a kérdés ilyen megoldásáért.

Ha a veszedelmek felhői elvonnulnak, akkor megtaláljuk bizonyára a módokat és eszközöket,

hogy a tanuló ifjúság elmaradt tanulmánya is nagyobb sérelmek nélkül pótolva legyen.

Az első galiciai magyar ujság. Nagyváradit tiszt szerkesztette.

Érdekes lapokat hozott be tegnap szerkesztőségünkbe dr. Molnár Imre jogtanár: magyar szent korona egykori országaiban, a Galícia és Lodomeria királyságokban, Przemysl városában megjelent az első magyar napilap, a „Tábori Ujság“, melyet dr. Molnár Imrénének hadbavonult honvédhadnagy fia szerkesztett.

A mai izgalmas, világtörténelmi napoknak rendkívül becses emléke lesz ez az első galiciai magyar lap, a mely a világtól hetekre elzárt várórség magyar katonái számára a világeseményeket tudtul adta. Elképzelhetjük, micsoda örömmel kapkodták szét ezt a lapot a przemysli magyar katonák!

Nagyon érdekes a lap feje. Így hangzik:

Przemysl, 1914. október 4. Ára 10 fillér.

I-ső szám.

TÁBORI UJSÁG

Megjelenik lehetőleg naponta a cs. és kir. várparancsnokság jóváhagyásával.

Szerkesztőség: A vasuti pályaudvarban.

Kiadóhivatal: Knoller és Fia könyvnyomdája.

Ilyen szerkesztőség nincs még egy a világon: „a vasuti pályaudvarban.“ És mint cenzor nem a tekintetes királyi ügyészség, hanem egyenesen a cs. és kir. várparancsnokság szerepel! Ilyen nagyhatalmu főcenzort az összes magyar lapok közt csak a przemysli „Tábori Ujság“ mutathatott fel. Nem csoda: a szerkesztő dr. M. K. egri katolikus jogliceumi tanár, a ki a háboruban mint honvédhadnagy teljesít szolgálatot, Przemyslben egyik mellékfoglalkozásul a hadbírósnál teljesített szolgálatot, másik mellékfoglalkozás gyanánt pedig — szerkesztett.

És ezt a tisztséget is pompásan ellátta. Olyan kitűnő lapot adott az ostromzás alatt lévő magyarok kezébe, a mely valósággal gyújtott, lelkesített. Mindenik cikke valósággal gyújtott. Ime az első szám vezércikke, mely többek közt a következő szavakkal lelkesíti a honvédeket:

Honvédek!

A magyar honvédek háromszinű nemzeti lobogóját Przemysl utcáin lengeti az őszi szellő.

Halic és Lodomeria — a mai Galícia — földje nem először látja a magyar katonát, jól ismeri a magyar zászlót.

Ezen ország történetének lapjaira kitörölhetetlen betűkkel van felírva a mi magyar királyaink egy díszes sorának Jeruzsálemi Endrének, Nagy Lajosnak és leányának, a Jagellóknak a neve.

A magyar uralkodott valamikor ezen a földön!

És ez a magyar uralom nem volt ellenzenyes az itteni lakosság előtt, sőt alapjává lett annak a barátságnak, amely később az önálló Lengyelországot is testvéri kötelékkel fűzte a magyar nemzethez.

Mindkét nép kiolthatatlan szabadság-szeretete képezte a barátság és testvériség alapját.

Mária Terézia dicső királynőnk felelevenítette azokat az ősi kapesokat, melyek a magyar királyokat Halic és Lodomeriához fűzték. A magyar szent korona jogaimén kö-

vetelte vissza az elbukott Lengyelország délkeleti részét: Galiciát.

Vissza is kapta. Ez a része a régi Lengyelországnak járt legjobban. Mig az Oroszországhoz csatolt rész a legirtózatosabb elnyomás alatt tengődött, addig a mi Galiciánk nemzeti jellege meghagyatott s a lengyel lakosság — politikai és emberi jogainak teljes élvezetében — szépen boldogult, fejlődött, erősödött.

Innen van az, hogy a lengyel lakosság hiva a dinasztáinknak. Hálával tartozik és hálával adozik neki.

Ezen a lengyel területen állunk mi most, a XX. század jelen világtörténelmi jelentőségű pillanatában.

Talpunk alatt az őseink véréből áztatott föld!

Szívünkben elszánt akarattal, hogy ezen földet minden ellenség ellen megvédelmezzük.

Mindnyájan érezzük, hogy Magyarország kapujában állunk. Ezen az exponált helyen hazánk földjét, családi tűzhelyünket, szereteteinket, agg szüleinket, fiatal feleségünket, kis gyermekeinket, jellemünk boldogságát, jövőnk reményességét védelmezzük.

Ha mi itt helyt nem állunk, akkor az orosz előtt szabad az út Magyarországra.

Ki ne tudná, mit jelent ez? Ki közülünk az, akinek nincs otthon senkije, akinek biztonságáért remeg? . . .

Itt állunk azzal az elszántsággal és bátorsággal, amit a helyzet komolysága követel.

És Przemyslben megjelenik az első magyar lap, hogy hirt adjon nekünk mindarról, ami bennünket érdekel.

Fogadjátok szívesen ezt a lapot és úgy viseljétek magatokat, hogy ennek a lapnak minden száma magyar dicsőségről adhasson hirt.

Ugy viseljétek magatokat, hogy ha majd a mi magyar zászlóinkat

Fujja a szél, fujja,
Hazafelé fujja,

akkor elvisszük magunkkal ezeket a lapokat, mint a mi hűséges magyar szívünk, katonai erényeink beszédes tanujelét.

A népfelkelőkhöz is vannak lelkesítő szavai. Ezeket írja többek közt:

Valljuk be, még fél év előtt nagyon sokan abban a véleményben voltunk, hogy a népfelkelő még háboru idején se megy háboruba. Bizony azt hittük, hogy ha behívják is őket valamikor katonának, azért nem viszik el őket a harctérre, hanem otthon hagyják — az asszonyokat őrizni. Legalább dérek hadfiaink a harcmezőn abban a megnyugtató tudatban harcolnak a hazáért, hogy asszonyaikban nem esik otthon semmi kár.

Hát valljuk be most már azt is, hogy alaposan csalódtunk.

Először is azért, mert a népfelkelők éppen úgy már a mozgósítás első napján rukkoltak be, mint a többi nem tényleges katonaság.

Másodszor azért, mert a népfelkelők nem maradtak otthon a házat őrizni, hanem azonnal indultak harcba, háboruba.

Harmadszor pedig — folytathatjuk Arany János szép versét — igenis mentek „háboruba, háboruba, hirtvirágot szedni gyöngyös koszoruba.“

Mert hát a népfelkelők igen jó katonának bizonyultak.

Az öreg népfelkelők két nap óta tartják magukat óriási türeléssel szemben. A korral járó higgadság és nyugodtság párosul náluk a fiatalok bátorságával és virtusával.

Remekül lőnek s az orosz hullák garmadában hevernek állásaik előtt. Állítólag huszezer orosz hulla fekszik a siedlickai szakasz előtt.

Még foglyaik is vannak. Szépen közel engedik s elfogják azokat, akiket lehet.

Népfelkelők! Levett kalappal bocsánatot kérünk tőletek azért, hogy nem is olyan régen még mosolyogtunk Rajtatok.

Többi rovataiban az igen érdekes lap híreket közöl a világháború különböző csatátereiről, vagy apróságokat a przemysli ostromról.

A galiciai első magyar ujság négy számát városunk négy üzlethelyiségében kifüggesztettünk.

Fizessük az adót.

Polgártársak!

Sötét idők, nehéz harcok elé állítottak bennünket. A jogos felháborodás sujtó erejével meg kell torolnunk egy gaz merényletet, amelyet egy törpe nép intézett trónunk városmányosa, általa monarchiánk épsége s az erkölcsi világrend ellen. Az igazság sujtó pallosát azonban felakarja fogni egy nép, a mely régtől fogva a testi s állandóan fenyegető magatartásával a gazdasági veszedelmeket zudítja reánk s ez erkölcstelen munkájában segítségére sietnek azok a nemzetek, a melyek eddig előttünk a kultúra, a humanizmus, az erkölcsi köpenyében tetszelegtek. A mi igazságos ügyünk tisztaságán az ellenünk zudított világháború sötétsége akar erőt venni s a népek körülöttünk tomboló harca már oly erőt vett, hogy hullámai már a drága földünkre is átesaptak s jogot és szabadságot akart itt taposni a durva erőszak. E nehéz idők nagy feladatok elé állítják nemzetünk minden fiát. Az ellenség reánk zudított vad fürgetegével szemben meg kell védenünk hosszú évszázadok nehéz munkájában szerzett gazdasági és erkölcsi érdekeinket, meg kell védenünk nemzeti létünket.

Hős katonáink életüket áldozzák e javakért, az itthonmaradottaknak a könnyek letörölése, az elesettek gyámolítása a legmészebbmenő anyagi áldozat meghozatala a kötelességük.

Hazai társadalmunk védelmi munkájának tulnyomó része az államra nehezedik. A rendes igazgatás költségei mellett nemcsak a hadviseléshez szükséges rengeteg anyagi költséget teremt elő, de gondosko-

dik a háboruban levő itthonmaradt családjainak segélyezéséről, az ellenség által látogatott vidék menekültjeinek ellátásáról és mindarról, a mi a rendkívüli helyzetből fakadó bajok lehető orvoslását célozza.

A rendkívüli nagy összegű szükségletek jellemzésére felhozzuk, hogy csak itt Nagyváradon a hadbavonultak segélyre szoruló itthonmaradtjai közül eddig 2800 család napenként átlag 7500 koronát élvez az államkincstártól.

A mindezekre szükséges, módfelett nagy anyagi készletek előteremtésénél főleg az adózó polgárságra kell az államnak támaszkodnia. Az adófizetés tehát most nem az egyszerű törvényen nyugvó, hanem hazafias érzésből fakadó elodázhatatlan kötelesség, amelynek lelkes teljesítésével is bizonyítékát adja a polgár, hogy a nemzetvédő munkából részét legalább ily módon kívenni kívánja.

Az állam kincstári érdekével párhuzamos a városi pénztár érdeke is. A város a maga pénzbeli erejével nemcsak a társadalmi rendet biztosítja, de közüzemeit is fentartja s ezeken felül, polgárainak a közegészségügyi, szociális és gazdasági védelmét is a lehetőség szerint ellátni akarja s ilyképp míg egyrészt a magyar állam védekező erejét növeli, addig másfelől polgárai számára is megkönnyíti, a mostani nehéz küzdelem terhének elviselését.

Nagyvárad város adózó polgáraihoz szólunk és kérjük, hogy mindenki, kinek adótárgya, vagy adóköteles üzlete, keresete van a fentebb vázolt nagy érdekekre tekintettel a mostani rendkívüli helyzetben ha lehet még a multaknál fokozottabb hajlandósággal teljesítse adófizetési kötelezettségét. Rá kell itt mutatnunk arra, hogy némely körben a moratórium rendelkezéseit tévesen az adófizetés kötelezettségre is kiterjesztettek vélik. A moratórium egyetlen rendelkezése sem nyújt halasztást, vagy ad felmentést az adófizetés tekintetében csakis a hadbavonultak kötelezettségét függeszti fel a háboruban töltött időre nézve.

Bizalommal fordulunk azért e felhívásunkkal városunk polgárságához és reméljük, hogy a polgárság a maga emelkedettségével, hazafias lelkesedésével ezuttal is megértő felünk lesz és méltóan fog mutatkozni e körhöz.

Nagyvárad, 1914. évi okt. 20.

Rimler Károly,
polgármester.

Lukács Ödön,
adó és pénzügyi tan.

Mikor kell jelentkezniük a nélkülözhető tisztviselőknek.

A vármegyei tisztikarban mindenki katona akar lenni.

A vármegye tisztikarára vonatkozólag, mint már megírtuk Fráter Barnabás alispán azt a jelentést tette a miniszterhez, hogy egyetlen egy tisztviselő sem nélkülözhetetlen. A tisztikar már addig is türelmetlenül várta a fejleményeket és egyre lázasabb lett a háborus hangulat köztük.

Ha egy-egy kisebb visszavonulásról volt szó a haretéren már akkor minden tisztviselőből kitört a türelmetlenség:

— Hát miért nem visznek minket is! Fakadtak ki a megye urai.

Érthető lelkesedéssel fogadták tehát mindnyájan mikor megtudták, hogy az alispán előterjesztést tett, melyben tulajdonképpen azt jelezte, hogy a vármegyének semmi kifogása nincs az ellen, ha a tisztikar a haretéren is sikra száll a haza oltalmára. E nyilatkozat megtételéig tudvalevőleg a tisztviselőket a törvény egy bizonyos rendelkezése mentesítette a hadbavonulás alól és

azért nem jelentkezhetek katonai szolgálatra.

Most azonban ez a mentesítés, mely kötelező hatállyal birt, megszűnt. A felszabadult tisztikar egyszerre talpon volt. Egymásután jelentkeztek személyesen vagy írásban a katonai parancsnokságoknál szolgálatra. Van olyan járás a vármegyében, ahol a gépirónó kivételével mindenki jelentkezett.

A legtöbb tisztviselő már talán az utibőröndjét zárta le, mikor megjött a katonai parancsnokság értesítése. Az értesítés szerint a jelentkezett tisztviselőket nem fogadták el, mert a katonai nyilvántartásokban még mint fölmentettek szerepelnek.

Ezért minden tisztviselőnek előzetesen felettes hatóságának, tehát az alispánnak a bizonylata szükséges, hogy elfogadhassák a jelentkezést.

Ez a kis akadály korántsem vette el a lelkes tisztikar kedvét. Egymásután készültek el a hatósági beleegyező bizonyítványok iránti kérelmek és kerültek az alispán asztalára. Az ügyet természetesen nem intézték el nyomban, elvégre nem lehet oly hirtelen megfosztani egy-egy fontos hivatalt a vezetőktől, mert ez által többet ártanak a közügynek, mint a mennyit más oldalon használnak.

Tegnap ebben a dologban alkalmunk volt egy illetékes tisztviselő nyilatkozatát kikérni. E szerint a tisztikar nélkülözhetlenségére vonatkozólag tett alispáni jelentés még nem jelenti azt, hogy most már minden tisztviselő azonnal otthagyhassa hivatalát és mehet katonának, hanem azt, hogy ha a katonaságtól megkapják a behívókat minden akadály nélkül elmehetnek.

A tisztviselőknek tehát be kell várni a katonai behívókat és csak azután távoznak el a hivatalból. Így legalább alkalma lesz a vármegye intéző körének is az eltávoztak valamelyes helyettesítésére.

A szerajevói tárgyalás.

Szarajevó, okt. 20.

A szerajevói bűnpör bizonyítási anyagából a legérdekesebb Potiorek tábornagy vallomása, melyet a tegnapi tárgyaláson felolvastak.

A vallomás így szól a merényletről:

— A városházán csak rövid volt a hivatalos fogadtatás. Lejövet a trónörökös mondta a tanúnak, hogy előre bizony tudta, hogy ilyesmi fog történni. Azt kérdezte, nem valószínű e, hogy a merénylet megismétlődik, mire a tanu azt felelte a trónörökösnek, hogy minden elővigyázati intézkedés meg van téve, mégsem tartja kizártnak a merénylet megismétlődését.

Kérte a trónörökös, hogy változtassa meg az ünnepségek programját,

álljon el az országos muzeum meglátogatásától.

A trónörökös csak annyit engedett meg, hogy a rakparton haladjon az automobil, mire a tábornagy ilyen parancsot adott a sofförnek. Gróf Harrach felállott az automobil hátsójára balfelől. Véletlen műve volt, hogy az első automobil, melyen a polgármester és a szerajevói kormánybiztos ült tévedésből befordult a Ferenc József-utcába és a trónörökös sofförje követte. Potiorek tábornagy rögtön hátrafordult figyelmeztetni a soffört, ebben a pillanatban a sar-

kon a járda széléről két revolverlövés dördült el.

A tartományi kormányzó látta, amint a járdán a közönség rohant egy férfira. Azt hitte, hogy a második merénylet is megíusult, mert amidőn a sofförtől visszafordult, a trónörökös és Hohenberg Zsófia hercegnő egyenesen ült a gépkocsis párnáin. Ujra hátrafordult s megparancsolta a sofförnek, hogy hamar kanyarodjék be és amilyen gyorsan csak tud, hajtson a Latin-hidon át a konakhoz. Mikor visszapillantott, megdöbbenve vette észre, hogy a hercegnő baloldalt hanyatlott. Azt hitte, hogy csak könnyebb ájulás, mert még az imént hallotta, hogy a trónörökös pár halk hangon néhány szót vált egymással. Nem értette meg, mit mondott a trónörökös a hercegnőnek.

Az automobil száguldva közeledett

a konakhoz és már nem volt messze, mikor Potiorek tábornagy rémülten látta, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös száján kibugygyan a vér. A trónörökös még mindig egyenesen ült a helyén. Megérkeztek a konakhoz. A hercegnő eszméletlen volt. Egy udvari komornyik kiemelte az autóból. Ebben a pillanatban

a trónörökös lefordult az ülésről.

A második merénylet szintén jobbfelől történt, holott gróf Harrach balfelől állott a kocsis hátsóján.

Ezután azokat a tanukat hallgatta ki a törvényszék, a kik közlőül látták a merényletet. Nem tudnak mást mondani.

Dr Fischer Nándor kormánytanácsos, ezredorvos tanuvallomását olvassák fel most. Az orvosi lelet szerint a golyót a hercegnő hasában találták meg, a trónörökös testéből ellenben nem lehetett eltávolítani, mert milyen behatolt a hátgerinchebe és az extrahálás csak súlyos műtét után lett volna lehetséges. Gróf Harrach vallomásáról is felolvassák a jegyzőkönyvet. A gróf ugyanugy adja elő benne a merénylet részleteit, mint Potiorek tábornagy, de ő hallotta, hogy mikor Hohenberg Zsófia hercegnő a trónörökös térdére hanyatlott, így szólt hozzá a trónörökös:

— Zsófi, ne halj meg, élned kell a gyermekekért!

A gróf több ízben kérdezte a trónörökösöt, hogy érez-e fájdalmat. Mindannyiszor azt válaszolta a trónörökös, de mindinkább halkuló hangon:

— Nem jelentékeny a dolog!

..HIREK..

...

* **Missio Gyopárhalmán.** Az Orosz-házához tartozó filiális hitközségben, Szent-tornya—Gyopárhalmán f. hó 10-én kezdtek meg a lelkeket felrúzó missiót P. Varga István és P. László Ferenc jezsuita atyák. A misszó nyolc napon keresztül tartott. 2000 katolikus lélek lakik e filiában s e lelkeknek legelsőbb vágyuk volna a közöttük élő lelkész. Nem teljesülhetett most sem ez óhaj, mert a kitört háboru meggátolta a plebánia felépítését, amelyet gróf Széchenyi Miklós megyés püspök saját költségén szándékozott felépíteni. De az igazi főpásztor nem hagyta e lelkeket azért el, hanem a Palotay nagypósta áldozatos jótékonyságát hirdető csinos templomukban missiót tartatott. Bár a férfiak jórésze a harcmezőn honfiai kötelességet teljesít, az itthonmaradtak szorgos munkájukkal vannak elfoglalva, a jó lelkű nép bámulatos buzgósággal vett részt a szent beszédeken s a jezsuita atyát fölséges szónoklataiban szívta magába a Krisztusi tanítást. Amikor az kellett látni, hogy a körülfekvő uradalmak egyes bérlői alaz-

tosaikat nem engedték el s a szegény szolga napszámot állított maga helyett, csak hogy a gyónását elvégezhesse, akkor megértjük a missió alatt történt 1400 áldozásnak végtelen értékét, amely különösen a mai időkben annyi nyugtalan léleknek szerzett megnyugvást s adott erőt a kor követelte áldozatok meghozatalához. Megható volt 18-án este a missió keresztnek bevitele a templomba, amelyet részben a besorozott ujoncok, részben itthon levő sebesült katonák vitték vállalkon megáldásra. Termékeny eső volt e missio ebben a filiában s a szegény népek könnyei, amelyek közt a jezsuita atyáktól érzékenyen bucsuztak, egy jövendő virágzó hitközségnek utjelzői, ahol megértőleg veszik majd körül az édes Jézust az Oltárszentségben.

*** Szacsavay Imre halálának évfordulója.** Október 24 én lesz 65-ik évfordulója, hogy Szacsavay Imrét, Nagyvárad első népképviselőjét a magyar függetlenség martirját vértanúvá avatta a zarnoki hatalom. Emlékét a Szacsavay-asztaltársaság fennállása óta kegyelettel őrzi és a kivégzés napját isteni tisztelettel egybekötve hazafiúi érzéssel megünnepli. E végből a Szacsavay-asztaltársaság ma (szerdán) este 8 órakor a Rimánóczy-vendéglőben társas értekezletet, összejövetelt tart, melyre az Asztaltársaság tagjait hazafias tisztelettel meghívja az elnökség.

*** A veszteségi kimutatásból.** A 29. számú veszteségi kimutatás szerint Czegléd Aladár, zászlós a 37. gye.-ben, megsebesült.

*** Elhunyt kanonokok.** Krentz Ignác, apát, a székesfehérvári székeskáptalan örkanonokja szombaton este hetvenegy éves korában elhunyt. Temetése tegnap délelőtt volt. — Znamenák István kanonok, nagyszombati szeminárium rektor hétfőn éjjel meghalt. Temetése szerdán délután lesz.

*** Beiratkozás a kereskedő tanonciskolánál.** A kereskedő tanonciskola igazgatósága újból felhívja a kereskedő főnököket, hogy tanulóikat folyó év október hó 25-éig bezáróan multhatatlanul irassák be. A mely főnök tanulóját a jelzett határidőig be nem iratja, az ellen az 1884. évi XVII. t.-c. 157. §. alapján a szigorú eljárás az elsőfokú iparhatóság által meg fogom indíttatni. Közlöm még a főnök urakkal, hogy tanulóikat beírás végett ezen a héten délelőtt 9 órától 12-ig szíveskedjenek elküldeni a felső kereskedelmi iskola épületébe és hogy a tanítás a jövő héten meg fog kezdődni. A vallás- és közoktatásügyi magyar kir. miniszter ur, hogy a kereskedő tanoncok közül azokat, akik a háboru tartama alatt az üzletben nélkülözhetetlennek bizonyulnak, az iskolába járás kötelezettsége alól az igazgatóság egészen vagy részben fölmentheti, beiratni azonban ennek dacára is kötelezve vannak a főnökök. A fölmentés kellően megokolt írásbeli kéreésre adható meg. Dr Kovács S. János, igazgató.

*** Aranyat-vasért.** Nagyvárad város főispáni hivatalához ujabban a következő arany és ezüst adományok érkeztek: Kelemen László 1 aranylánc és zsuzsu, 2 aranygyűrű, 3 aranyfüggő, 1 ezüstitlánc, 2 ezüstfüggő. Guttman Zsigmond 5 korona. Varga Gáborné 3 aranygyűrű, 1 ezüstkarperec. Káhn Ilona 1 ezüstgyűrű, 1 ezüstitlánc. Kohn Ilona és Tilda 1 aranygyűrű, 6 aranyfüggő. Rehberger Zoltánné 10 korona. Dr Pálffy Gyula 8 korona. Körmeny Erzsike 2 aranyfüggő, 1 aranygyűrű. Czitrom Emil 1 drb aranylánc. Lázár Erzsike 1 kis ezüstlánc, 1 arany zsuzsu. Bernfeld Olga és Stefi 4 aranyfüggő, 1 aranyzsv, 1 ezüstitlánc és zsuzsu, 10 ezüstpéncz, ezüst töredék. Mercz Mariska 1 aranygyűrű, 1 arany zsuzsu.

Tripsó Sándorné 15 korona. Pál Juliska 1 aranyzsv, 1 aranyfüggő, 1 kis ezüst lánc. Karácsonyi János 1 ezüst óra. Pap Béla 1 ezüst óra. N. N. 1 aranygyűrű, 4 ezüst péncz, ezüst töredék. Takács Albert 2 kis aranyfüggő, 1 kis ezüst lánc. Pollacsek Klári 2 ezüst karperec. Herczegh Margit 2 aranyfüggő, 1 aranygyűrű, 1 vékony arany lánc. Müller Pálné 1 arany medál, 1 aranygyűrű. Kóta Irma 1 aranygyűrű. Halmi Erzsébet 1 aranygyűrű. Her Ernő és neje 1 arany medál, 2 arany kézélgomb, 5 ezüstfüggő. Siechert Ede 6 K. Buziási Erzsébet 5 K. Virágh Ilona 1 aranygyűrű, 3 aranyfüggő. Dobos Sándorné 1 aranykarperec, 1 aranygyűrű, arany töredék. Kappel Gyula 1 aranygyűrű. Balázs Boris 1 aranytü, ezüst kulstartó, gyöszű és tintatartó. Molnár Margit és Erzsike ezüst medál és pénzérem, 7 nikkelpéncz. Hollander Margit 1 kis ezüstóra. Rozenbaum Gizus 1 ezüstitlánc, 1 korona. N. N. 1 aranygyűrű. Dr Szintay Lajosné 1 aranykarperec, 2 aranygyűrű, 2 drb tizkoronás arany, 2 aranyfüggő, 1 ezüst karperec. Mégay Gizella 5 korona. Schvare József 1 kis aranytü, 1 ezüstsiv, 1 ezüst érem. Gere Józsefné 1 aranygyűrű, 1 ezüst érem. Lemán Jánosné 1 aranygyűrű, 2 zsuzsuval. Kaszner Regina 1 ezüst óra. Feldhein Klárka 1 aranygyűrű. Domján Zsuzsika 1 aranykarika, aranytöredék. Apfel Berta 1 aranygyűrű, 1 ezüstgyűrű. Krám László 1 ezüstgyűrű. Tóth László egy ezüst medál.

Felhívjuk a t. közönség figyelmét, hogy a vas emlék-gyűrűnek rozsdásodás ellen, arannyal, vagy ezüsttel való bélelését szép kitelben az elismert szolid cég: *Schmutzler János ékszerész* (Bazár-épület) készíti.

*** Halálozás.** Dralapszky Horváth Sándor, volt 48-as honvédszár 85 éves korában Szalárdon meghalt. Temetése mult héten volt Csokajon. Az elhunytban Horváth Gyula Biharvármegye tb. főorvosa atyját gyászolja.

*** Postautalvány forgalom Németországgal.** A posta és távirat vezérigazgató a Németországgal való postautalvány forgalomban a befizetési (átszámítási) kulesot, további intézkedésig 100 M.=128 K, vagyis 100 K=78 M 12 Pf.-ben állapította meg.

x Három liter családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle *Rumkivonattal*. Ára utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

*** Az Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpéztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedései alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

*** Aszódi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-u., Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű árak érkeztek, ugy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árakat számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, coenac, likörök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árakkal. Kossuth-utcai kávépörköldém kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi-ut Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x Poloskairtó Noxin biztos szer. Ára: 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

Értesítés. Van szerencsénk a helyi és vidéki nb. vevőinknek, valamint a n. é. közönségnek szíves tudomására hozni, hogy uri-szabó üzletünket a Bémer-térről

Rákóczi-ut 12. szám alá az ujonnan épült Apolló-épületbe helyeztük át. Továbbra is szíves pártfogásukat kérve vagyunk tisztelettel

LEBOVITS ÉS FIA
uri-szabók.

Rákóczi-ut 12. Apolló épület. Telefon 871.

*** Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungaria cipőgyár r.t.

*** Kitűnő Micskei ürmös bort** készítetek hectoliterenként 50 koronáért, megrendelők a hordót és a bor árának felét f. hó 26-ig küldjék el, a bor árának másik fele az ürmös bor megérkeztekor lesz fizetendő Vasuti állomás. Vedres-Abrány Baranyi Gábor micskei szőlőbirtokos.

x Kiadó lakások. Szacsavay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. év NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x Védekezés a kolera ellen. Hathatós bacillusölő és fertőtlenítő szerek Lysiform, Carbolsav, fertőtlenítő szappanok. *Kals szappan*, stb. Kiváló, megbízható minőségben kaphatók és házhoz szállíttatnak. *Farkas István Apolló drogueriában Nagyvárad Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.*

*** Több egyszobás lakás kiadó.** Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

*** Női parthi fél cipők** fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Saját készítményű fiu bokszipő K. 7, férfi bokszipő v. chevró fűzős v. zúgos K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyszintén minden uridivatcikk a legjutányosabban szereshető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsavay-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x Kiadó utcai 3, 4 szobás lakás mellékhelyiségekkel, továbbá utca udvari modern butorozott szobák fürdőszoba használattal, hosszabb vagy rövidebb időre olcsó ár mellett.

„The Roosevelt Shoe“
amerikai cipők
12.50 és 16.50 kizárólag

Reichard Dezső
cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

x Kiadó lakások. Kossuth-utca 6. szám alatti kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatti kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

x Kiadó lakások. Ősi-tér 14. szám alatti két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatti két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x **Watta és kötszerfélék** nagy mennyiségben raktáron vannak az Apolló drogueriában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x **Hangszerek csoda olcsó árban.** Hegedű 7 koronától. Vonók, tokok. Világhírű húr különlegességeim, Rádiumi, Róma, Bohémia gyártmányok. Gramafonok, lemezek, hangdobozok, rugók. Az összes hangszerek javítása eddig nemlétező olcsó árban. Simon Gyula hangszerkészítő Rákóczy-ut 22.

A legszebb kézimunkák Tátray cégnél

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

Legujabb táviratok.

Mit hazudnak Szerbiában?

Budapest, okt. 20. A szerb sajtó a legutóbbi napokban győzelmi hírek egész sorát terjeszti, amelyek talán óhajainak megfelelőek, de a tényleges állapotokkal teljesen elentétesek és a következőkre redukálандók:

1. Kurjaticai állítólagos győzelem, egy viz alá került kis hídfőnek kiürítése volt, melyet a Duna áradása okozott, nem pedig szerb támadás kényszerített ki és a mely hídfőnek magában véve semmiféle különösebb jelentősége nem volt. A kiürítés a legnagyobb rendben történt, sőt az ellenfél meg sem zavarta, minélfogva számos fogolyról, stbről szóló híradás egyáltalán nem helytálló.

2. Gucevo hegyháton az ottani harevonalak nagy közelsége következtében csaknem naponta hareok folynak, amelyekben majd a szerb csapatok, majd pedig saját csapataink a támadók. Különös jelentőséggel ezek a hareok nem bírnak, ezért a Gucevo hegyháton elért nagy sikerről szóló szerb hírek is csak a tények elferdítése. Elhallgatja azonban az ellenfél azt, hogy ugyanaz nap, melyen a szerbek állítólag „fényes győzelmet” arattak Gucevo hegyháton, délre egy sokkal komolyabb, tüzéséggel is támogatott szerb támadást véresen visszavertünk.

3. Planinán a szerbek által állítólag megvert hadosztályunk amegtisztítási akciót e pillanatban is folytatja. E hadosztály egyes részei október 12-én és 13-án *bravuros harcokban* három-négy zászlóaljat szétugrasztottak és az erdőkben tévelygő számos szerb katonát és tisztet elfogtak. Mindez eléggé jellemzi a szerb haditudósítást és nem szorul további kommentárookra. (Potiorek s. k. tábornagya. A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A német harctereken.

Berlin, okt. 20. A nagy főhadiszállás jelenti:

Az Osztdentől a part mentén előnyomuló német csapatok az Yver szakaszon, Nieuwortnál ellenséges haderőkre bukkantak, czekekkel tegnapelőtt óta harcban állanak.

Tegnap is visszavertünk Lillétől nyugatra ellenséges támadásokat nagy veszteségeket okozva az ellenségnek. A keleti hadiszintéren semmi lényeges esemény nem történt. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Boroevics Szvetozár a háborúról.

Budapest, okt. 20. A *Budapesti Hírlap* tudósítóját fogadta. *Boroevics és elmondta, hogy katonáink hősiiesen harcolnak, ha az oroszoknak olyan gyalogységük volna mint a miénk, már Bécsben volnának, ha pedig nekünk annyi tüzéségünk volna mint az oroszoknak, Kiewben lennénk. Eddig egy katonárú három orosz jutott, most egyre kettő jut, de elkövetkezik az az idő, amikor egyre egy jut és akkor bekövetkezik az oroszok katasztrofális veresége. Hogy meddig tart a háború? Három-négy hétig, vagy öt-ha hónapig, nem tudhatni. A győzelem bizonyos annyit mondhatok, csak tüzelem.*

Nincs már orosz Magyarországon.

Budapest okt. 20. Stryjt, Körösmezőt és Szerethet csapataink az ellenség elkergetése után birtokunkba vették.

Az angolok bombázzák Osztdent.

Amsterdam, október 20. Az itteni lapok szerint a nyugati tengerpart felől ágyudörgés hallatszik. Beszélik, hogy az angolok Osztdentet lövik.

Elkeseredett harc északon.

Budapest, október 20. A főhadiszállásról jelentik: Középgaliciában, különösen a Strwiaz folyótól északra a csata hevessége még fokozódott. Támadásunk állandóan tért hódít. Kelet felé egyes különösen fontos magaslatoz birtokáért mindkét részről rendkívül elkeseredett küzdelem folyt.

Az ellenség minden kísérlete, hogy a Nagierat tőlünk ismét visszahódítsa meghiúsult, ellenben a mi csapataink elfoglalták a Tiskovice-tól északkeletre fekvő magaslatot, amely nagy vetélkedés tárgya volt. A Nagieratól délre az ellenséget több helységből kiűztük. Ezekben a harcokban ismét sok oroszot, köztük egy tábornokot fogtunk el és gépfegyvereket is zsákmányoltunk. A foglyok ágyutüzünk rettenetes hatásáról adnak hírt.

Portugália mozgósítás előtt.

Róma, okt. 20. (Saját tudósítónktól.) A Giornale d'Italia jelenti Londonból: Lisszaboni távirat szerint a minisztertanács határozata folytán holnapra összehívják a parlamentet a mobilizáció ügyében. Az Exchange Telegraph hozzászól ehhez a hirhez, hogy értesülése szerint a lisszaboni német követ és a német kolónia nagyrésze már elutazott Madridba.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerdán: János vitéz.

Csütörtökön: Timár Liza.

Pénteken: Vörös ördögök.

Szombaton: Katonadolog.

Vasárnap délután: Mindnyájunknak el kell menni.

Vasárnap este: Előre! (Bemutató előadás).

János vitéz. Ma, szerdán este János vitéz kerül színre. A kitűnő operette, mely a maga kedves, értékes zenéjével és daliás, romantikus meséjével mindenkor nagy közönséget vonzott, ez alkalommal is lelkes érdeklődést keltett a publikum körében úgy, hogy a pompás operette előrelátólag ma is szép ház előtt fog színre kerülni.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Cement, cementcsövek, fedellemez, gipsz,

csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

A Nagyvárad! sör
jó és olcsó!

Hasonlítsa össze más sörökkel és bírálja meg

előítélet nélkül

meg fog győződni arról, hogy

szükségtelen más
sört drágábban vásárolnia

Telefon: gyár 439. sz.,
városi iroda 471. szám.

Ha nincs megelegetve szabójával, mely drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT** Gy. és T. RSA uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 8 (Sonnentfeld-palota) és meglepí önt az ottani szolid, elcsú, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhákat 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujal készíték. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Uti takarók!

Pokrócok és ágy-felszerelések

legmegfelelőbb minőségben jutányos szabott árban

Weisz Kálmán
cége.

Nagypiac-tér. 10. Darvassy-ház.
Telefon: 905. sz. Villamos megálló.

Uti takarók!

Első nagyváradai cementipar.

Készíték granitó, terrazzo, műkő és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyeletem mellett. Kívánatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a leglelkismeretesebb és legmasszebb menő jóállás mellett készíték. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utcza 67. szám. (Saját ház.)

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Az **új csipke, himzés, harisnya áruház**

Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszereznie, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző ajándékok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Olcsó és szép sírkeresztek

cementalappal fejták, sirtáblák domborura préselt betűkkel kaphatók

Maár Lajos és Testvére
lakatosoknál
Teleky-u. 45.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
27622—1914. száma.

Hirdetmény.

A Nagyvárad Szakirányú Iparostanonciskola igazgatósága a rendőrkapitányi hivatal mint I. fokú iparhatóságnál panaszt emel amiatt, hogy a tanonctartó iparosok tényleges alkalmazásban levő tanoncaik egyrészt nem iratták be az iparostanonciskolába. Főképpen nem iratták be a vendéglősök és kávéosok pincértanoncaikat.

Az ipariskola igazgatóságának panaszra folytán felhívom a tanonctartó iparosokat, hogy tanoncaikat az iparostanonciskolába soronkívül irassák be, mert ellenkező esetben az 1884. évi XVII. t. c. 157 §-a alapján szigoruan fognak büntettetni.

Nagyvárad, 1914. október 16.

Dr. Dajka Endre
rendőrkapitány.
mint iparhatósági biztos.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Foglalkozik a bank és takarékpénztár összes ágazataival. A nyári idény alkalmából ajánlja

safe-deposit osztályát

melyben mindenki saját zárja alatt, úgy a nyári idény alatt, mint egész éven át értékpapirjait, ékszereit, okmányait és egyéb megőrzendő tárgyait

biztosan és olcsón

megőrizheti.

A safe-deposit osztály a bankosztálytól elkülönített helyiségben van, mely a legnagyobb biztonság mellett, a legkényelmesebb és legdiscrétebb kezelést teszi lehetővé.

Bővebb felvilágosítást készséggel nyújtunk intézeti helyiségünkben Bémer-tér 4.

Kevés pénzért sok mindent vásárolhat, és pedig:

női harisnyák, párja 30 fillértől, selyem harisnyáig
férfi zokni „ 28 „ „ zokniüg
gyermek harisnya kötött 20 fillértől. Női férfi fehérneműek zsebkendők, ridikülők pénzerszények, ernyők igen olcsó árért. Himzés valódi klópli csipkék.

Férfi gallér darabja 10 fillér,

csak míg a készlet tart. Vidéki rendelések utánvétel, viszont eladóknak engedmény, meg nem felelőért a pénzt visszaadjuk.

Klein Sándor és Társa
Rákóczi-ut 14.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Értesítjük a t. közönséget, hogy a **Wolfram lámpák**

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

évlámpák

Állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.